

דף ח'

חביתי כ"ג רי"א אינה קדושה
לחצאין ור"א קדושה לחצאין

הגמרא הביאה שלדעת רבי אלעזר דם כשיעור הזאה שנתקבל בשני כלים, הדם לא התקדש. שואלת הגמרא, הרי שנינו שיש מחלוקת בין רבי יוחנן לרבי אלעזר. רבי יוחנן אמר שמנחת חביתי כהן גדול אינה קדושה לחצאין, ואם נתן חצי עשרון בכלי אחד וחצי בכלי אחר לא קידש ויצאה לחולין. ורבי אלעזר אמר מתוך שמנחת חביתי כהן גדול קרבה לחצאין, מחציתה בבוקר ומחציתה בערב, היא קדושה לחצאין. ואם לרבי אלעזר דם לא קידש לחצאין נלמד שמנחת חביתין לא קידשה לחצאין מדם⁹⁷. ואין לומר שרבי אלעזר לא לומד מנחה מדם, שהרי רבי אלעזר אמר שמנחה שקמצה בהיכל כשרה, שכן מצינו בסילוק בזיכים שנעשה בהיכל, וסילוק הבזיכים כקמיצה? עונה הגמרא, שרבי אלעזר סובר שלומדים מנחה ממנחה, אבל לא לומדים מנחה מדם.

אם עד שלא פרקה נפרס פסול משפרקה
כשר ואין מקטיר את הבזיכים

שואלת הגמרא, האם לומד מנחה ממנחה, הרי שנינו בברייתא שאם לחם הפנים נפרס עד שלא עד שלא פרק את המערכה הלחם פסול, ואין מקטיר עליו את בזיכי הלבונה. מפני שהיא מנחה שחסרה קודם קמיצה. ואם נפרס לחמה משפרקה הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכים. מפני שהלחם הוא שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה⁹⁸. ואמר רבי אלעזר, שאפילו אם לא פרקה ממש, אלא שעברו שש שעות והגיע זמנה לפרקה הוא כמו שפרקה. ואם רבי אלעזר לומד מנחה ממנחה הרי זו מנחה שחסרה קודם קמיצה שנפסלה⁹⁹? מתרצת הגמרא, שלחם הפנים, ששני בזיכי הלבונה עומדים על השולחן בפני עצמם, אפשר לומר שכיון שהגיע הזמן לפרקם

97 תוס' שואלים הרי בדם אין מתוך בדם וכאן יש מתוך? ובשאר מנחות משמע שר"א מודה שאין קדושה לחצאין כיון שלא קרבה לחצאין. ויש לפרש שדם קרב לחצאין שיש ד' מתנות וז' הזאות בפרה שכל אחת עבודה בפני עצמה. ואפשר לומר שדעתו להוסיף הוא כמו מתוך. ועוד שכיון שמנחת חביתין קדשה לחצאין מאיזה טעם שיהיה לומדים ממנה את שאר המנחות. או שרבי אלעזר נקט את הטעם של מתוך משום רבי יוחנן, שאפ' אם תחלוק עלי בשאר מנחות בחביתין תודה לי מטעם מתוך. תוס'.

98 מקטיר עליו את הבזיכין – פירש בקונטרס דלא גמרינן ממנחה ולא היה לו לפרש כן דלקמן (דף ט:). פריך מינה למ"ד שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטיר קומץ עליהן ומשני רבי אלעזר היא גם שמועה זו אי אפשר ליישב. תוס'.

99 שהרי עדיין לא פירקה וא' לק' מן המנחה פרט לכשחסרה ומכאן שלא לומדים מנחה ממנחה. רש"י.

כמו שפרקם. אבל בשאר המנחות שהקומץ אינו מבורר בהם עד הקמיצה
אי אפשר לומר שאפילו שלא קמצם כמו שקמצם, מפני שהוא מחוסר
מעשה.

וסי' כמ"ד שיריים שחסרו מקטיר את הקומץ
שואת הגמרא, מדוע כשהלחם נפרס קודם
הקטרת הבזיכים, הדין אינו כמו בשירים
שחסרו בין קמיצה להקטרה שאין מקטירים עליהם את הקומץ? עונה
הגמרא, שרבי אלעזר סבר כמי שאמר ששיריים שחסרו בין קמיצה
להקטרה, מקטיר עליהם את הקומץ.

אמר רבי אחא מהו טעמו של רבי יוחנן שאמר שמנחת חביתי כהן גדול
אינה קדושה לחצאין¹⁰⁰? שנאמר: "עֲשִׂיתָ הָאֶפֶה סֵלֶת מִנְחָה תָּמִיד
מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב", הבא מנחה של עשרון ואחר כך
חצה אותו.

מביא מביתו עשרון שלם
שואלת הגמרא ממה ששנינו, שחביתי כהן
גדול לא היו באות חצאין, אלא מביא עשרון
שלם וחוצהו. ושנינו בברייתא שאילו נאמר מנחה מחצית, הייתי אומר
שמביא חצי עשרון מביתו שחרית ומקריב, חצי עשרון מביתו ערבית
ומקריב. תלמוד לומר "מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר", מחצה משלם הוא מביא?
עונה הגמרא, שהכתוב אומר שצריך להביא עשרון שלם למצוה, ואם
קדשה לחצאין מקודש ואינה יוצאה לחולין. ורב גביהא מבי כתיל שאל
את רב אשי, הרי במנחת חביתין כתובה חוקה "חֶק עוֹלָם"? ורב אשי אמר
לו שכתוב במנחת חביתין חוקה לעכב במה שהכהן הגדול צריך להביא
עשרון שלם מביתו, אבל לענין קידוש בכלי שרת קדושה לחצאין.

רי"א הפריש חצי עשרון קדוש
ושואלת הגמרא הרי רב אמר שאם הפריש
חצי עשרון ודעתו להוסיף לעשרון¹⁰¹ אינו
קדוש. ורבי יוחנן אמר קדוש. ואם רבי יוחנן אמר שמנחת חביתין
אינה כשרה לחצאין, מדוע לא נלמד מחביתין שאינו קדוש? ואם נאמר
שרבי יוחנן לא לומד דבר מדבר. קשה ממה שרבי יוחנן אמר שלומדים

100 תוס' שואלים למה לא א' שטעמו של ר"י הוא מפני שלומדים מדם ושמא היתה קבלה היה בידו שזה הטעם.
או כמו שפי' לעיל שר' אלעזר מפ' את הטעם של מתוך להוציא מדברי ר' יוחנן. תוס'.

101 כמו שאו' לקמן (דף קג) שאין מנחה פחותה מעשרון שהאומר הרי עלי חצי עשרון מביא עשרון. רש"י.

ששלמים ששחטם בהיכל כשרים, מהכתוב בשלמים: "וַיִּשְׁחָטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד", שלא יהא טפל חמור מעיקר, אם שלמים כשרים להשחט בעזרה כל שכן בהיכלו. ורבי יוחנן שלומד היכל מעזרה לומד דבר מדבר? אומרת הגמרא, שרבי יוחנן אמר שאם הפריש חצי עשרון הוא קדוש מפני שדעתו להוסיף לעשרון. כמו ששנינו בברייתא, שהכתוב בקרבנות הנשיאים: "שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה" אינו אומר שהמזורקים היו מלאים ממש סלת, אלא שכל העשרונות שקדשו היו שלמים. ואמר רבי יוסי אימתי בזמן שאין דעתו להוסיף, אבל בזמן שדעתו להוסיף ראשון ראשון קדוש.

שואלת הגמרא, כמי סבר רב שאמר שאם הפריש חצי עשרון אינו קדוש? אם סבר כרבי אלעזר שאמר שמנחת חביתין קדושה לחצאין, מדוע לא נלמד ממנחת חביתין שאם הפריש חצי עשרון קדוש. ואין לומר שרב אינו לומד דבר מדבר, ואין דינן של שאר המנחות כדין מנחת חביתין שקדושה לחצאין. שהרי רב אמר שמנחה קדושה בלא שמן שכן מצינו בלחם הפנים, ואם נתן עשרון סולת בכלי שרת בלא שמן לא יצא לחולין וצריך להביא שמן ולהקריבה. בלא לבונה שכן מצינו במנחת נסכים, שאין בה לבונה. בלא שמן ובלא לבונה שכן מצינו במנחת חוטא! ורב לומד דבר מדבר, את שאר המנחות מחביתין? אלא צריכים לומר שרב סובר כרבי יוחנן שאמר שמנחת חביתין אינה קדושה לחצאין.

אמר רב, מנחה קדושה בלא שמן, שכן מצינו בלחם הפנים. בלא לבונה, שכן מצינו במנחת נסכים. בלא שמן ובלא לבונה, שכן מצינו במנחת חוטא. ושמן ולבונה, קדושים זה בלא וזה בלא זה. שמן, שכן מצינו בלוג שמן של מצורע. לבונה, שכן מצינו בלבונה הבאה בבזיכין, שמקדשים את הלבונה בלא שמן וסלת¹⁰². אמר רבי חנינא, לא זו קדושה בלא זו ולא זו קדושה בלא זו. בכל המנחות הטעונות שמן ולבונה אין כלי שרת מקדש אחד מהם אלא אם שלשתם ביחד בכלי. ושואלת הגמרא לרבי חנינא למה נמשך

א"ר קדושה בלא שמן בלא לבונה
ושמן ולבונה ק' זה בלא זו

102 אין להקשות שלחם הפנים בא עמם מפני שהלחם אינו מתקדש עם הלבונה בבזיכים. רש"י.

העשרון, שאינו יכול להכיל אלא את הסולת ולא את השמן והלבונה?
עונה הגמרא, שהעשרון נמשח למנחת חוטא.¹⁰³ שואלת הגמרא, ולמה
נמשח הלוג? עונה הגמרא, הלוג נמשח ללוג שמן של מצורע.

ושמואל א' ל"ט אלא במדות אבל
מזרקות מק' את היבש
ואף שמואל סבר כרב שכלי שרת מקדש
סולת, אפילו שהמנחה אינה ראויה להקטרה
בלא שמן. שנינו במשנה בזבחים, כלי הלח מקדשין את הלח, ומדות
היבש מקדשין את היבש¹⁰⁴, ואין כלי הלח מקדשין את היבש, ולא מדות
היבש מקדשין את הלח. ואמר שמואל, לא שנו שכלי הלח אינם מקדשים
את היבש אלא במדות הלח, אבל מזרקות מקדשות את היבש¹⁰⁵. שנאמר:
”שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה”.

לא נצ' ליבש שבה ואיבעי"א מנחה
לגבי דם היא יבש
שמן ולבונה¹⁰⁶. ורב אחא מדפתי אמר לרבינא שאין מהכתוב ראייה שכלי
הלח מקדש את היבש מפני שמנחה בלולה בשמן היא לחה!. ורבינא אמר
לו שאי אפשר שלא יהיה במנחה בלולה בשמן מקום יבש, והכלי מקדש
את כל המנחה. או שנאמר שמנחה בלולה בשמן נחשבת דבר יבש לגבי
דם.

”וקמץ משם” ממקום שרגלי הזר
ועומדות
רבי ירמיה הקשה על דברי רבי אלעזר שאמר
שמנחה שקמצה בהיכל כשרה, שכן מצינו
בסילוק בזיכין. ממה ששנינו בברייתא שלומדים מהכתוב : ”וְקִמֵץ

103 תוס' שואלים למה נמשח חצי עשרון למה נמשח לרבי חנינא. שלקמן א' (דף פז.) מוכח שנמשח למנחת
חביתין ומנחת חביתין טעונה שמן ולבונה. וי"ל משום שמתחילה היו מקדשים את מנחת חביתין בביסא עם השמן
וגנאי בדבר להוציא לכלי חול אחר שנתקדשה, ולכך נמשח חצי עשרון. וצריכים טעם זה גם לרבי יוחנן שאמר
לעיל שאינה קדושה לחצאין. שאחר שנתקדשה שלימה היה גנאי להוציאה מכלי שרת לכלי חול. וצריך לומר
שכרבי חנינא לא היו מערבים את המנחה עם השמן בביסא אלא בתוך הביסא עצמה הוזה לצד אחד וזה לצד אחר.
שאם היה הכל מעורב לא היו יכולים לחלק אחרי כן בחצי עשרון. תוס'.

104 כלי רש"י פירש בזבחים (דף פח. ושם) שהיו כמה כלים מיוחדים ללח שאינם מדות כגון מזרקות וקערות
לדם ליין ולשמן. אבל ליבש לא היו מיוחדים אלא שתי מדות של יבש שהיו במקדש עשרון וחצי עשרון. שהכלים
שנותנים בו מנחה היו כלי לח שמזרקות וקערות ראויים לכך. תוס'.

105 רש"י פירש בקונטרס שמכאן שמזרקות וקערות קידש בלא שמן. וזהו תימא שהרי כ' "בלולה בשמן" ומניין
שמנחה קדושה בלא שמן. רשב"ם פירש שדייק שכמו שמזרקות מקדשים שאינו ראוי לה כמו מנחה הואיל וראויה
להתקדש בכלי אחר, ביסא. אף מנחת סלת מתקדשת בלא שמן ולבונה אע"פ שאינה ראויה לכלי זה הואיל
ומתקדשת בכלי אחר, כגון מנחת חוטא. ועוד יש לפרש שדייק ממה שאמר שמואל אבל מזרקות מקדשים ולא
אמר שמקדשים מנחות ונסכים שכתובים שם. ומכאן שאפי' מנחת חוטא, מפני שלומדים דבר מדבר. ואם מזרק
וקערה מק' מה שאין ראוי להם הואיל וראוי לכל אחד כ"ש כלי זה שמקדש מה שראוי להיות בתוכו. עוד יש לפרש
שדייק ממה ששמואל לומד דורות משעה מנשיאים, כ"ש שלומדים מנחה ממנחת חוטא. תוס'.

106 ור' חנינא מעמיד את המשנה מדות יבש מקדשין בעשרון של מנחת חוטא. רש"י.

מִשֵּׁם" ממקום שרגלי הזר עומדות, אחת עשרה אמה בכניסת העזרה במזרח מקום דריסת ישראל. בן בתירא אומר שלומדים מהכתוב "וְקָמַץ מִשֵּׁם" ממקום שקמץ כבר, שאם קמץ בשמאל יחזיר ויקמוץ בימין. ומכאן שקמיצת המנחה כשרה בכל העזרה אבל לא בהיכל? יש אומרים שרבי ירמיה עצמו תירץ, ויש אומרים שרבי יעקב אמר לרבי ירמיה, בר תחליפא בא ואסביר לך שהכתוב "וְקָמַץ מִשֵּׁם" ממקום שרגלי הזר עומדות אינו בא למעט את ההיכל, אלא להכשיר את כל העזרה לקמיצה. שלא תאמר שעולה ומנחה הם קדשי קדשים, וכמו שעולה טעונה צפון, אף מנחה טעונה צפון.

ולא אומרים שהקמיצה היא בקרן דרומית מערבית כהגשה ושואלת הגמרא מה לעולה שכן כליל! ואומרת הגמרא שהיינו אומרים שלומדים מחטאת. ושואלת הגמרא מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות! ואומרת הגמרא שהיינו לומדים מאשם שאינו בא על שגגת כרת. ושואלת הגמרא מה לאשם שכן מיני דמים, ומנין לומר שמנחה שאינה ממיני דמים תהיה טעונה צפון?! וכן אי אפשר ללמוד מכולם בצד השווה שהרי הם מיני דמים? אלא צריכים את הכתוב כדי שלא נאמר שכיון שכתוב "וְהִקְרִיבָה אֶל הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁה אֶל הַמִּזְבֵּחַ" וכתוב "וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקָמְצוֹ"¹⁰⁷, כמו שהגשה היא בקרן דרומית מערבית, אף הקמיצה היא בקרן דרומית מערבית. והכתוב "וְקָמַץ מִשֵּׁם" ממקום שרגלי הזר עומדות מלמד שאם רצה מחזירה אחר הגשה לכל מקום שירצה בעזרה וקומוץ.

הגמרא שואלת על דברי רבי יוחנן שלמים ששחטן בהיכל כשרים שנאמר: "וְשִׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד", שלא יהא טפל חמור מעיקר. ממה ששנינו בברייתא שרבי יהודה בן בתירא אומר שלומדים שאם עובדי כוכבים הקיפו את העזרה למלחמה, והכהנים אינם יכולים לאכול בעזרה. שהכהנים נכנסים להיכל ואוכלים קדשי קדשים ושירי מנחות¹⁰⁸ מהכתוב: "בְּקֹדֶשׁ

"בקדש הקדשים תאכלנו" להתיר אכילת ק"ק בהיכל

¹⁰⁷ הגרסא בגמרא כאן היא "והקריבה אל הכהן והגישא אל המזבח" וקמץ. בספר שלום רב בזבחים מביא מספר תוס' קדושה שהגמרא מביאה את פסוק ט' "והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר המזבחה" ולא את פסוק ח' בפרק ו' מפני שהוא נאמר מיד בסמוך אחרי ההגשה.

¹⁰⁸ נכנסים להיכל ולא אומרים שהקדשים יפסלו ביציאה שיצאו מעזרה להיכל. רש"י.

הַקִּדְּשִׁים תֵּאכְלֶנּוּ". מדוע לא נאמר שלא יהיה טפל חמור מן העיקר, אם אוכלים בחצר אהל מועד כל שכן שאוכלים בהיכל, ומדוע צריכים את הכתוב ללמוד זאת? מתרצת הגמרא, שצריכים את הכתוב לא כדי ללמוד שקדשי קדשים לא נפסלו בכניסתם להיכל, אלא להתיר אכילה בהיכל. שהיינו אומרים שמהכלל של לא יהא טפל חמור מן העיקר אפשר ללמוד שאפשר לעשות בהיכל עבודה, מפני שהיא מדת דרך ארץ לעבוד בפני רבו. אבל לא היינו יודעים שהתירו גם באכילה שאינה מדת דרך ארץ לאכול במקום רבו¹⁰⁹.

109 תוס' כתבו שלעיל א' שמנחה שנקמצה בהיכל כשרה שכן מצינו בסילוק בזיכין ולא כדי שלא יהא טפל חמור מן העיקר, מפני שלא כתוב שם פתח אהל מועד או בחצר אהל מועד. תוס'.

